

**Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, katedra Řízení a supervize
v sociálních a zdravotnických organizacích**

Posudek diplomové práce

Bc. Jana Blažková: Herní práce a možnosti jejího využití v komunikaci se seniory

Vedoucí práce: Prof.PhDr. RNDr. Helena Haškovcová, CSc.

Konzultant práce: Mgr. Markéta Královcová

Oponent: MUDr. Iva Holmerová, Ph.D.

Ve stručném úvodu sblíží autorka dvě zdánlivě nesouvisející témata, hru, herní terapii a problematiku seniorů, dokazuje, že tyto problémy mají mnoho společného a že je možné na ně hledět integrovaně s ohledem na specifickou stáří, ale i jeho podobnost s dětským věkem.

Teoretická část práce je přehledně rozčleněna a obsahuje informaci o herní práci v zemi jejího původu Velké Británii, stručně je diskutován vliv nemoci na psychiku pacienta, koncept Family centered care. Dále se zabývá konceptem herní terapie, významem hry a historií, principy a technikami herní práce, stejně tak jako rolí herních specialistů, kteří sehrávají do určité míry i roli pacientových advokátů. Dále je diskutován rozdíl herní terapie, jakožto komplexnějšího konceptu, a vlastní herní práce. Studentka se zabývá postavením herního specialisty v českém zdravotnictví, uvádí, že by měl herní specialista být plnoprávným členem zdravotnického týmu, kterážto pozice je sice těžko dosažitelná, ale nikoli nemožná. Domnívám se, že v tomto aspektu je postavení herního specialisty do značné míry přeceněno, a že by v rámci objektivnosti vědecké práce (kterou by měla být také práce magisterská), měl být reflektován ještě jiný názor než jednoznačně tento.

Další část je dle názvu věnována stáří a klíčovému aspektu kvality života, soběstačnosti, kterou diskutuje z různých pohledů a dle dostupné literatury, dále diskutuje prostředí, ve kterém v současné době senioři žijí, výhody i nevýhody jednotlivých prostředí. V části aktivace jsou rozvedeny jednotlivé činnosti seniorů v různém prostředí, zvláštní část je věnována principům aktivace v instituci, kdy autorka popisuje jednotlivé přístupy k pacientům v institucích dlouhodobého pobytu v historickém kontextu. Dále diskutuje možnosti aktivace seniorů v jednotlivých typech zařízení pro seniory, služeb pro seniory i seniorských organizacích.

V úvodu k praktické části jsou uvedeny hypotézy. První z nich je předpoklad, že prvky herní práce jsou aplikovatelné a využitelné pro oblast seniorů. Dále předpokládá, že prvky herní práce či přímo roli herního specialisty je možné zařadit do stávající péče poskytované seniorům. Za třetí autorka předpokládá, že ve stávajícím spektru aktivace seniorů bude herní práce obohacením a přínosem, do sociální a zdravotní praxe vnese principy, které jsou zde nedostatečně rozvíjeny.

V praktické části uvádí autorka, že herních specialistů je u nás „teprve o něco více než deset a jenom někteří se věnují profesně herní práci“. Zde bych uvítala upřesnění, kolik je herních specialistů ve skutečnosti je a kolik jich jako herní specialisté skutečně

pracuje. Dále se domnívám, že tento počet víceméně vylučuje výše uvedenou tezi o začlenění herního specialisty jako plnohodnotného člena zdravotnického týmu, neboť potom by se členy zdravotnických týmů měli stávat logicky i příslušníci dalších neobvyklých profesí, z nichž mnohé jsou častější než herní specialisté (etikové, kaplani, muzikoterapeuti, v práci uvedení taneční terapeuti, dramaterapeuti atd.).

Výše uvedená teze (o respektování herních terapeutů) je zopakována ve speciální části, zaznívá z názoru samotných herních terapeutů „herní práce se zatím systémově nezařadila mezi uznávané profese ve zdravotní péči. Pokud můžeme tedy pozorovat změny, jedná se spíše o změny na individuální úrovni v rámci konkrétních oddělení“ a dále „Celkově tedy herní práce přinesla zkvalitnění zdravotní péče ve smyslu zlepšení komunikace klienta s členy ošetrovatelského týmu“.

Dále jsou uvedeny výsledky rozhovorů s 5 herními specialisty, z nichž jsou 2 respondentky zaměstnání přímo jako herní specialisté v nemocnici s odpovídající kvalifikací další tři jako herní specialisté nepracují. Tento výběr považuji za navýsost problematický.

Analýza rozhovorů a diskuse prezentují názory výše uvedených.

V závěru této části vyjadřuje autorka svůj názor, že se první i druhá hypotéza potvrzují, zatímco třetí hypotéza se potvrzuje jen částečně, neboť specialisté poukazují na několik oblastí, které jsou v českém prostředí problematické a které může herní práce pozitivně ovlivnit.

Další kapitolou praktické části diplomové práce jsou zúčastněná pozorování ve vybraných institucích, Domově důchodců v Hranicích, Léčebně dlouhodobě nemocných I. Ve FN Motol, Domově Sv. Karla Boromejského, Život 90. Jsou tu přehledně a výstižně popsány jednotlivé činnosti, které jsou pro klienty organizovány a s klienty prováděny či jim nabízeny. Jedná se o spektrum volnočasových činností (aktivizace či animace), společenských a kulturních akcí, aktivity vedené psychologem a dále vedení k soběstačnosti v rámci ergoterapie ve zdravotnických zařízeních.

Závěrem autorka uvádí, a to nikoli překvapivě, což ostatně sama takto komentuje, že „v organizacích, které byly předmětem výzkumu, probíhá nějaká forma aktivace seniorů“.

V závěru se autorka domnívá, že „prostor pro uplatnění herní práce se nabízí zejména v nedostatečně rozvíjených prvcích, mezi které v současné době patří nedirektivní způsob komunikace se seniory v rámci instituce a klientská advokacie. Herní specialista by se mohl zapojit do stávajícího systému aktivace seniorů a obohatit ji herní prací“.

Závěrem:

Diplomová práce je obsáhlá, přehledná, dobře členěná, proporcionální ve svých jednotlivých částech. Formálně má všechny náležitosti, které má mít. Nicméně se domnívám (a to i když se považuji za příznivce herní práce), že tu rozvíjí chybný

koncept. Výchozí pozice mi připomíná poněkud onoho literárního strýce Františka (Saturnin, Z.Jírotka), který činil vynálezy v oboru chemie, aniž by měl základní znalosti v tomto oboru. Naše studentka v tomto případě de facto pominula obor ergoterapie. Popisuje sice různé aktivizační metody (ať již v zařízeních či v historickém kontextu). Nedostatečnou aplikaci těchto metod však navrhuje kompenzovat nikoli jejím zlepšením, ale právě herní terapií, to považuji za více než problematické.

Druhou základní námitkou je skutečnost, že senioři jsou dospělí lidé, kteří jsou nadáni důstojností dospělého člověka, a to i v situaci nesoběstačnosti, fyzické či duševní nemoci. Hra v tomto pojetí je součástí dětství, podle mého názoru není tedy účelné vůbec pojem herní terapie do péče o dospělé zavádět. Pokud zavádíme jednotlivé metody, které mají charakter hry, nazýváme je, právě proto, že se jedná o dospělé lidi, jiným názvem, například dramaterapie, taneční terapie, muzikoterapie, pet terapie atd.

Formulování hypotéz a jejich „potvrzení“ výroky dvou herních terapeutů pracujících v oboru považuji za neadekvátní.

Hodnocení práce: velmi dobře – dobře

V Praze dne 2. června 2007

MUDr. Iva Holmerová, Ph.D.